

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ט"ו אלול תשפ"א | דף היומי בבלי: סוכה מז | דף הכולל: יומא עח.
דף היומי בהלכה: מסימן תרל"ה אמצע הסעיף "אבל סוכה שנעשית מאליה" עד תחילת סימן תרל"ו.
מוסר: זכור למרים - פרק י"ד מ"והנה יש שפוטרים" עד תחילת פרק ט"ו.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יט 'ונחזור לענין השבת' עד הענף הג' הוא הקנאה

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הבחורים שניצחו את הפוליגרף המשטרתי | המודעה שניסח מרן הגר"ח שליט"א לבנו
| הרבי שהחזיר יהודים בתשובה באמצעות משחק שח מט | 2217

הסיפור היומי

עם בוקר יצאו שני הבחורים מחדרו של ראש
הישיבה וצעדו עם חבריהם לתחנת ה'קישלה', משם
נלקחו למכון פוליגרף משטרתי. כשרעד חולף בגוום
עברו בזה אחר זה את הבדיקה. והנה זה פלא...

כוחה העצום של תשובה לעקור את החטא מעיקרו כאילו לא נעשה מעולם

ושבר... הפסל מנופץ ומנותץ. הם לא היססו רבות ופנו למשטרה
בהגשת תלונה על שבירת הפסל היקר, ואף הוסיפו שכפי המסתבר
נראה, שהמזיקים משתייכים לשיבה הסמוכה.
בעקבות התלונה, פנתה המשטרה לשיבה וחקרה היכן שהו
הבחורים באותו הלילה. בסופה של חקירה, עלתה בידם רשימה
של שנים עשר בחורים שאפשרי שהם ביצעו את המעשה, אך לא
היו הוכחות מרשיות בוודאות על אותם הבחורים שעשו באמת
את המעשה, לפיכך דרשה המשטרה שכל שנים עשר הבחורים
יעברו בדיקה במכונת אמת - פוליגרף, לוודא מי מהם היה אחראי
לפשע ניפוץ הפסל.
כעת, שני הבחורים שהזיקו את הפסל, לא ידעו את נפשם.
הם הבינו שבבדיקה הם יתגלו ויאלצו לשלם על כך בחירותם...
בצר להם פנו אל ראש הישיבה, סיפרו לו על המעשה שעשו ותינו
בפניו את צערם ואת מבוכתם.
ראש הישיבה שמע את כל פרטי המעשה, התבונן בהם עמוקות
בעיניים חודרות והחל לגעור בהם נמרצות שאסור לעשות מעשה

בספר 'גדולת מרדכי' על הגאון הצדיק ר' מרדכי גולדשטיין
ז"ל ראש ישיבת 'התפוצות' מובא הסיפור הבא:
בהר ציון שוכנים, כידוע, היכלות של קדושה - כשיבת
התפוצות וקבר דוד המלך, לצד היכלות של טומאה - כמנזרים
ובתי טומאה למיניהם - להבדיל אלפי הבדלות. מאבקי כוחות בין
השניים הרי הם דברים שבכל יום, כשכל צד מנסה לגייס לעמדתו
כמה שיותר שליטה גשמית ורוחנית בהר.
כך, ביום מן הימים, הגתה הכנסייה היוונית השוכנת בסמיכות
לישיבה, רעיון נועז למען הנחלת הטומאה בארץ הקודש והכנסת
חולין, והציבה בפתחה פסל, שכל העוברים והשבים יטמאו את
עיניהם וליבם במחזה שכזה.
הדבר חרה לבחורי הישיבה עד למאד, ובין המסתופפים בצל
הישיבה קמו שני קנאים, ובקנאת השם שבקרבם עשו כמעשה
אברהם אבינו ע"ה וניפצו באישון לילה את ה'שתי וערב' שהיה
תלוי בצוואר הפסל.
והנה, בבוקר שלמחרת, קמו ראשי הכנסייה ולעיניהם שוד

למרבה הפלא, כולם - כולל השניים שפשעו - יצאו זכאים ונקיים!!! אחר שעברו 'פוליגרף אלוקי' ונמצאו נקיים כלפי שמים, שוב מכונת האמת לא גילתה כלל כי ידם היתה במעל. כנראה שהעוון אכן נמחק, סר מן המציאות ונעקר כלא היה - פשוטו כמשמעו.

לימים, התבטא אחד מאותם שני בחורים, שמאז אותו מקרה הוא התחיל להבין מהי תשובה ומה עז כוחה לעקור את העוון משורשו נקיון גמור, וכפי שלימדם ראש הישיבה, להאמין בתשובה עד הסוף.

צאו וראו מה כוחה של אמונה שלמה בכוחה של תשובה. "להאמין שמה שחז"ל אומרים זה אמת לאמיתה, וצריך לתת את החיים על מילה של התורה ושל הקדוש ברוך הוא..." - לשונו של ראש הישיבה הגאון רבי מרדכי גולדשטיין זצוק"ל, שהאמין במילה של חז"ל עד הסוף, ומכוח האמונה בכוחה של תשובה השיב רבים מעוון לדרך הישרה, וזכה להקים את עולם התשובה. (מי באר' כי תצא תשפ"א, הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון 'למעשה'. לתגובות ולחומר יוסף (p0583271323@gmail.com))

כזה, כיון שיוצא מזה חילול השם גדול, וחילול השם, גם אם הוא נגרם ממחשבה טובה - לעוון יחשב. הבחורים שמעו את הדברים כהווייתם, ופרצו בבכי מר על העוון הגדול שגרמו במעשיהם. או אז פנה אליהם ראש הישיבה ואמר להם: "אשאיר אתכם בלילה הזה בחדרי, כאן תעשו תשובה גמורה על החטא שעברתם, ואם תעשו חרטה בלב שלם, כתוב בספר 'מסילת ישרים' (סוף פ"ד), שתשובה מלב נשבר עוקרת את החטא מעיקרו, שהעוון סר ממש מהמציאות ונעקר, ואם אכן תעשו כך, תוכלו לעבור במכונת האמת ולא תתפסו..."

ומהוראה למעשה. הבחורים, ששמעו לקול חכמים, שהו באותו החדר כל אותו הלילה ועשו תשובה גמורה. לילה שכולו תשובה עבר עליהם. 'לילה החרטות' שלא במהרה נמחק מזכרונם. הבוקר הפציע, שניהם יצאו מהחדר. משם פסעו והתייצבו יחד עם העשרה הנותרים בתחנת המשטרה הסמוכה, ה'קישלה', כדי לבצע את הבדיקה. מתחנת ה'קישלה' נלקחו החשודים לתל אביב, שם היה מכשיר הפוליגרף - 'מכונת אמת'. כשרעד קל חולף בגוון עברו אחד אחרי השני לבדיקת אמיתות דבריהם.

יהלומים מגדולי ישראל

"מאן דאשכח גלימא דעמרא, דמקרי סוודר בלע"ז, ייתי לגבי דידי..."

המודעה שניסח רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א לבנו, הסוד שגילה רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בזקנותו, ועוד מעשים מופלאים מעוררים ומחזקים שמביא הגאון רבי גדליה הוניסברג שליט"א מהקודש פנימה

שעכשיו הוא יכול לבחון אותי.

בריה חדשה

"שאלתי אותו, מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר?
"אמר רבי אל"ה: דוד המלך אומר בתהילים 'אמרתך חייתני', עד הלימוד באמת אין לי כח, אבל איך שהתחלת לדבר איתי בלימוד, קיבלתי כח!"
אמר רבינו הגרי"ש אלישיב לרבי שמחה לוי: "אני באמת חלש מאוד, זה הכל עד שאני מתחיל ללמוד, כשמתחיל ללמוד - התורה נותנת חיות חדשה!"

סיפר לי חתנו של רבינו שליט"א, הגאון רבי דוד אפשטיין שליט"א, מראשי ישיבת 'תורה בתפארתה': גיסו של רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, הגאון רבי שמחה לוי זצ"ל, בא לבקר את רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בערוב ימיו. מרן זצוק"ל כבר היה בחולשה גדולה מאוד, והגר"ש לוי ראהו לומד כדרכו עם כל ההתלהבות ועם הניגון הידוע.

הוא פנה לרבינו ושאל: "היתכן כדבר הזה, רבינו כה חלש, ואיך זה שכהוא מגיע ללימוד הרי הוא נעשה כבריה חדשה? מה הפשט בזה?"

מדוע 'קהילות יעקב' נכתב בלשון קלה להבנה

עוד סיפר לי הגאון רבי דוד אפשטיין שליט"א: בין האירוסין לחתונה שלי נפטר מרן הסטייפלר זיע"א. באתי לנחם, אמרו, "החתן הגיע", הייתי חתן טרי של רבינו שליט"א והושיבו אותי על יד רבינו.

ישבו שם שלושה מגדולי ראשי הישיבות, מרן הגרמ"ש שפירא זצוק"ל, ראש ישיבת באר יעקב, מרן הגרב"ש שניאורסון זצוק"ל,

אמר לו רבינו זצוק"ל: "אספר לך. בזמנו, כשבאתי להיבחן אצל הגאון רבי אליהו ראם זצ"ל, הוא שכב במיטה, היה חלש וזקן, ואמר לי: 'אין לי כח עכשיו לבחון'. שאלתי אותו, אם אוכל לומר לו שטיקל תורה? אמר לי, 'אתה יכול'.

"התחלתי לומר, ורבי אליהו ראם החל להתווכח ולהתפלפל ולהביא ראיה מפה ומפה. אחרי שסיים להתפלפל, אמר לי

הזה כביכול אירע עתה. לקראת סוף סעודת שבת הגיע שליח מביתו של מרן הסטייפלער לומר לרבינו שליט"א שהמצב מאוד מאוד קשה וכדאי שיזדרז להגיע. כולם החלו לרוץ בבהילות, אבל רבינו שליט"א, בשיא יישוב הדעת, אמר: 'רגע, עוד לא אכלנו את הקומפוט'. אצל רבינו סעודת שבת, עונג שבת, זה הלכה ולא זזים מההלכה בכל מצב. צריך לסיים סעודת שבת.

הביאו קומפוט מיד, רבינו אמר ברכת המזון והלך במהירות לבית אביו. בדיוק כשהגיע החלה יציאת הנשמה. כאשר הרופא אמר שמרן הסטייפלער השיב את נשמתו, לא עבר שבריר שניה ורבינו שליט"א סובב את הראש ואמר: 'אין מסתכלין בפני המת'. לאחר מכן, במשך כל השבת רבינו כביכול התנתק מהאסון הנורא, ומיד כשיצאה שבת פרץ בבכיה נוראה.

עוד סיפר הגר"ד אפשטיין שליט"א, שכאשר הרבנית ע"ה חשה לא בטוב בשבת חול המועד סוכות והגיעו כוחות הצלה, רבינו שליט"א אחז באמצע לימוד שולחן ערוך בסדרי לימודיו. בכל העת שטיפלו בה המשיך רבינו ולמד שו"ע. מיד כאשר סיפרו לו שהרבנית נפטרה, ניגש לארון הספרים, החזיר את שו"ע חושן משפט והוציא שו"ע יורה דעה הלכות אבלות. והסיפור חזר על עצמו, במשך כל השבת רבינו לא בכה, אולם איך שיצאה השבת בכה רבינו בבכי נורא.

המעשים הנוראיים הללו מגלים בפנינו על השליטה העצומה של השולחן ערוך בכל אורחות חייו של רבינו שליט"א. הכל-הכל, כולל רגשות נוראיים, מתנהל אצל רבינו אך ורק לפי השו"ע.

"מאן דאשכח גלימא"

מעשה יפה לסיום: סיפר לי הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א, כי בהיותו ילד נאבד לו פעם סוודר וביקש מרבינו שליט"א לנסח לו מודעת השבת אבידה. רבינו שליט"א, אשר כל לשונו ושיגו לשון לימודים, כתב בזה הלשון: "האי מאן דאשכח גלימא דעמרא דמקרי סוודר בלע"ז, ייתי לגבי דידי", ורשם את השם והכתובת...

(מגזין 'במה' bama.org.il הביא לדפוס: הרב ישראל קוטלר)

ראש ישיבת טשעבין ויבלחט"א מרן הגרב"מ אזרחי שליט"א, ראש ישיבת עטרת ישראל. הם ישבו ודיברו בשבח מרן הסטייפלער זצוק"ל, על הספרים שלו, 'קהילות יעקב', כיצד טרח ויגע לכתוב בלשון הכי קלה שיכולה להיות כדי שכל אחד יבין מה שכותב.

ואז רבינו שליט"א אמר להם: "אומר לכם את הסיבה שאבא אמר לי למה כתב כל כך קל. אבא אמר: 'יש ספרים שיש להם 'שפראך' קשה, אנשים מעיינים בספר ומשקיעים את הכח להבין מה מתכוון המחבר. מרוב שהם מרוכזים ומשקיעים את הכח מה מתכוון המחבר להגיד, הם לא מספיקים להעיר על דבריו האם הוא צודק או לא. אני רציתי שהספר יהיה כל כך קל, שלא יצטרכו להעמיק מה התכוונתי, כי יבינו, אלא ישקיעו להבין האם מה שכתבתי נכון או לא, אם יש מה להעיר על דבריי".

כך לימד רבינו לבנו את המשנה המורכבת ביותר

רבינו שליט"א למד עם כל ילדיו ששה סדרי משנה ואת כל הש"ס. כשהגיע ללימוד המשנה האחרונה במסכת קינים עם בנו הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, בהיותו ילד, ביקש לשמור לכך זמן מיוחד. זו הרי משנה מאוד מורכבת עם חשבונות מרובים, כיצד יכולה האשה להגיע למספר עצום של קינים מספק מה התכוונה ומה אמרה, ורבינו שליט"א רצה להסביר לו שיוכל להבין בצורה ברורה.

בכל יום למד רבינו שליט"א עם בנו בביתו, אך הפעם, ללימוד המשנה המורכבת המתין רבינו שליט"א לשבת, אז לקח עמו את בנו ל'טיויל' ארוך, עלה איתו את רחוב רשב"ם ועבר לרחוב נוסף, כאשר תוך כדי ההליכה הוא מסביר לו את כל המשנה לפרטי פרטים, בסבלנות עצומה, עד שראה שאכן הבין את המשנה היטב. במאמר מוסגר ראוי לציין: פעמים רבות התפעלו ילדיו של רבינו שליט"א מהסבלנות העצומה שלו. רבינו, שסדרי הלימוד שלו כה יקרים בעיניו וכל התורה כולה פרוסה בפניו, הקדיש זמן יקר מאוד להסביר כל דבר מילה במילה עד שראה שבניו מבינים הכל.

שליטה עצומה בכל אורחות החיים לפי השו"ע

עוד סיפר לי הגר"ד אפשטיין שליט"א: אני זוכר את המקרה

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

בקריאת התורה הוא רואה כיצד אותו יהודי מוציא חומש מתאו ומשאיר שם את חמשת החומשים שהחביא. לאנשים שסביבו לא היו חומשים, ובכל זאת לא עלה בדעתו לתת להם את שאר החומשים זה כבר חרה לו מאד...

מעשה נפלא הממחיש את החובה לדון לכף זכות בכל מצב

אולי לא שמת לב, אבל אני ראייתי שהיו הרבה אנשים שלא היה להם כלל חומש, ולך היו ששה...

"נו? ואיך דנת אותי לכף זכות?" השיב לו היהודי בשאלה.

"האמת, ניסיתי לחשוב ולא מצאתי לך כף זכות".

"אם כן" - השיבו היהודי - "טוב שבאת לדבר איתי ולא דנת אותי לכף חובה. בשבוע שעבר לקחתי חומש, ובקריאת התורה ראייתי שיש בחומש בעיית דפוס, קורה לפעמים בדפוס שדף אחד כן מודפס, ודף אחד לא, ונשאר חלק, והיה לי קשה מאוד להאזין כך לקריאת התורה. הסתכלתי בחומש, וראיתי שהבעייה ממשיכה גם לשבוע זה. החלטתי אפוא לבוא חצי שעה יותר מוקדם לתפילה ולבדוק את החומשים, ולהחביא את החומשים שיש בהם בעיה, כדי שלאנשים לא תהיה עוגמת נפש באמצע קריאת התורה, אלא יקחו חומש טוב.

"ואכן מצאתי חמשה חומשים כאלו, ואותם החבאתי בתא שלי. אני מקווה שאין עוד חומשים כאלו, פשוט לא היה לי זמן לעבור על כל החומשים".

סיים היהודי המספר ואמר: איזה נס ששאלתי אותו, תאר לך אם לא הייתי שואל אותו מה מעשיו, והיו מתקשרים אלי במוצאי שבת לברר על שידוך לנכדו, הייתי אומר - אדם זה, אסור לדבר לשון הרע, אבל בכל זאת אני לא הייתי משתדך עם בחור כזה שיש לו סבא כזה עד עשרה דורות...

"אבל לאחר השיחה הזו, אם מישהו היה מתקשר אלי במוצאי שבת, הייתי אומר לו: אל תחשוב פעמיים, רוץ לעשות את השידוך. סבא כזה שמגיע חצי שעה לפני התפילה, כי הוא חושב על אחרים, אין לך שידוך יותר טוב מזה".

אין כאן רק לימוד לכף זכות, יש כאן היפוך המחשבה, מאדם מושחת הוא התגלה כאדם אציל בעל מדות, שחושב על אחרים.

(הרב א' חפץ, גיליון 'כף זכות', בתוך 'קובץ גיליונות')

המעשה אירע בבית כנסת גדול בארה"ב, בשבת אחת בה התקיימה בו שמחה בהשתתפות אורחים רבים. מטבע הדברים, בשבת כזאת נוצא מחסור בחומשים לקריאת התורה, ומתפללים רבים נותרים ללא חומש.

בבוקר יום השבת, כשנכנס אחד המתפללים לבית הכנסת כמה דקות לפני התפילה, ראה יהודי מכובד לוקח ששה חומשים של חמשה חומשי תורה בכרך אחד, ומכניסם עמוק לתוך התא שלו. הוא חשב לעצמו: 'בשביל מה הוא צריך שיהיו לו ששה חומשים, וכי ישמע קריאת התורה טוב יותר כשהיה לו ששה חומשים? ובפרט שהרי הוא יודע שיש כאן מחסור בחומשים'.

אך למרות תמיהתו, חשב לעצמו, שהנה בכל זאת מדובר ביהודי נכבד, ויש מצווה לדון אותו לכף זכות. ייתכן שמפריע לו שאנשים שעומדים מסביבו מסתכלים בחומש שלו, ולכן כוונתו לתת למתפללים הסמוכים אליו חומש כדי שלא יסתכלו יחד עמו. אמנם גם דבר כזה אינו ראוי כל כך, כי כל הקודם זוכה, אבל בכל זאת אפשר קצת לדון אותו לכף זכות, והוא החליט לעקוב אחריו. בקריאת התורה הוא רואה כיצד הלה מוציא חומש מהתא, ומסתכל בו, ומשאיר בתא שלו חמשה חומשים, למרות שלאנשים מסביבו לא היו חומשים, והם מסתכלים יחד עמו בחומש שלו, בכל זאת לא עולה בדעתו להוציא את החומשים ולתת להם.

זה כבר חרה לו מאד, למרות שהוא ניסה לדון אותו לכף זכות, אבל לא מצא שום כף זכות. אולי הוא שומר חומשים לילדיו שיבואו מאוחר יותר - גם זו שחיתות. אבל גם מחשבה זו התבררה כלא נכונה. עד סוף קריאת התורה הוא לא נידב לאף אחד חומש והשאיר לעצמו את כל החומשים. מידענו החליט שלאחר התפילה הוא יוכיח אותו על כך. יש גבול לשחיתות.

לאחר התפילה הוא ניגש אליו, בדרך ארץ, ואמר לו: לפני התפילה ראייתי שלקחת ששה חומשים והחבאת אותם בתא שלך.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אנו זוכרים איך ששנה אחת בא לפה מרן רה"י זיע"א, הוא היה מאד חלש, ואמר: "כבר אין לי כח לדבר... ייתכן שאני פטור מתפילה כדין הבא מן הדרך. רק באתי לבקש בקשה קטנה..."

הסגולה העצומה של 'בין אדם לחברו' לזכות בדין

פטרנוהו בלא לוייה ובלא מזונות' - להראות לו שהוא איתנו, שאיכפת לנו ממנו. הוא לא לבד!

אותו דבר, אומר ר' ברוך מרדכי, כשבאים הרבה בחורים חדשים לשיבה, קצת תזכרו איך אתם הייתם כשבאתם צעירים... בבת אחת להגיע למקום של 650 בחורים ויותר, זה ים שלם, ולא כל אחד יודע לשחות ביים. יש כאלו יותר בעלי כישרון ויש פחות בעלי כישרון, כאלו שיותר שמים לב אליהם וכאלו שפחות. ואם לא שמים לב - אז בחור לאט לאט נופל... ואז לפעמים לא רק הפסדנו בן עליה, יכול להיות שהפסדנו גדול בישראל! לשים לב! לתת את החיוך והמאור פנים.

רק היום סיפרה לי אמא שהיו לה שני בנים בקיבוץ בישיבה חשובה, והיא אמרה לבנים שלה: אני מבקשת מכם דבר אחד: תיגשו לכל בחור חדש ותגידו לו: אמור לי, אתה לא פלוני כהן, או לוי?... אתה אולי מוכר לי מאיזה מקום?... וכך תפתחו עמם בשיחה ותעודדו אותם. וכך הם עשו (וזה כל כך הצלית, עד שבן אחד סיפר לה, שבחור אחד משיעור א' ניגש אליו ואמר לו שהתקלקל החשמל בשירותים... והוא תמה, למה אתה בא אלי?... הגיב הבחור בפליאה - זה לא אתה שממונה על שיעור א'?!...) והסוף היה, שהקב"ה עזר לה ושני בניה נישאו בשעט"מ, כלה אחת היא כהן, וכלה אחת היא לוי...

אנו זוכרים, איך ששנה אחת בא לפה מרן רה"י זיע"א משיבת רש"ת בכרמיאל, הוא היה מאד חלש, ואמר: כבר אין לי כח לדבר... ייתכן שאני פטור מתפילה כדין הבא מן הדרך. רק באתי לבקש בקשה קטנה: שהבחורים המבוגרים יראו לדאוג לצעירים! והוא ירד מהבימה. זה בנפשנו!

(גיליון 'ארחות חיים')

שח הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי שליט"א: בספר 'בדרכי החיים' (ח"ב עמ' רצ"ט) של הגרמ"י ליפקוביץ מביא מה שסיפר בשם הגאון ר' מאיר שפירא שעוד זכה לשמוע שיחות מהסבא מסלבודקא: פעם בחודש אלול הסבא דיבר כל השיחות על חומר מעשה האדם כי הוא נורא מאד, וכי איך שייך שנוכל לעמוד בדין של ראש השנה. עד כדי כך הטיל רבינו הסבא פחד, שקראו לאלול זה "אלול השחור".

בליל ראש השנה לא היה נהוג לומר שיחה, אבל באותו ראש השנה הסבא כן עמד ומסר שיחה, ועוד יותר חריף... ובסיום אותה שיחה אמר הסבא: "ואיך אפשר לעבור את ימי הדין?" וענה בשחוק על הפנים: "להגיד 'בוקר טוב' לשני, לקרב את הלבבות, לעודד מי שצריך, ובזה יכולים לעמוד בדין של ראש השנה ולזכות בדין".

בפרשת עגלה ערופה כתוב: "ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו", ומביא רש"י מחז"ל: וכי אפשר לסנהדרין שהם שופכי דמים?! אלא שלא פטרנוהו בלא לוייה ובלא מזונות.

שואל ה'ברכת מרדכי': הרי מדובר פה על רציחה, וכי אם הם כן פטרו אותו בלי אוכל ולויה אז הם רוצחים?! אמנם הם לא מכניסי אורחים, אבל למה רוצחים? אלא, אומר בעל ה'ברכת מרדכי', זה וודאי שמישהו רצח אותו, כמו שמבואר להדיא בפסוק, 'ולא נודע מי הכהו', אך כשאדם רואה רוצח שבא מולו, אם הוא יודע שהוא שווה בחברה, ויש לו חיים טובים, ואולי אפילו יבא מישהו לעזור לו, אז הוא בטוח בעצמו וקם מול הרוצח ומשיב מלחמה שעה, ופעמים הוא גם מצליח. אבל אם הוא נפול ברוחו, בודד וגלמוד, אף אחד לא שת ליבו אליו, אז כשבאים עליו הוא לא מאמין שיש לו כח, ובין כך אין לו טעם בחיים, ואז הוא נופל שדוד. וזהו 'שלא

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לאחר כמה ימים של הפצרות, נעניתי לו ואמרתי: בא נצא ליער שמאחורי העיר, ששום נפש חיה לא תוכל להאזין לנו, ושם אגלה לך את ה'סוד' הכמוס. יצאנו אל היער, מקום שלא רואים כלום מלבד שמים וארץ ועצים, ואז נתתי את קולי ברמה ושאתי...

כך החזיר הרה"ק מפרשיסחא זי"ע בניס אובדים לצור מחצבתם

לכמה מחסידיו שעמדו לידו: בצעירותי כאשר הייתי במסחר העצים בדאנציג, הכרתי שם בחור צעיר חפשי, מופלג בחכמה ובשכל ישר, שגם בא לדאנציג לרגל מסחרו. כאשר ראיתי את ה'כלי' הזה אמרתי לעצמי שחייב אנכי לעשות כל מאמץ אפשרי כדי למשכו ולהביאו תחת כנפי השכינה, שילמד תורה ויהיה ירא שמים, ולעשות ממנו 'יהודי' אמיתי. חיפשתי כל מיני דרכים איך לגשת אל הבחור הזה. ניסיתי בכל מיני אופנים ולצערי לא הצלחתי.

יום אחד שמתי לב כי הוא הולך כל יום בשעה מסוימת למקום מסוים. החלטתי לעקוב אחריו ולראות מה מעשהו. והנה אני רואה שהוא נכנס למקום ששם משחקים בכל מיני משחקי קוביא, ונכנסתי גם אני אחריו. כאשר התישב הבחור הזה ליד השולחן שמשחקים בו, התישבתני גם אני ליד השולחן ואמרתי שגם אני רוצה לשחק אתם. הוצאתי מכיסי כסף כמו שראיתי שכולם עושים כך והנחתיו על השולחן כדי לשחק.

סהדי במרומים, המשיך הרבי לספר לשומעיו בעת הזאת, שלא היה לי כל מושג איך משחקים, ומעודי לא החזקתי קלף בידי ולא הבנתי בזה מאומה, אלא שראיתי שכל אחד מהנוכחים שם בקופה כסף ולכן שמתי גם אני כסף בקופה ולא ידעתי אם אני מרוויח או מפסיד, אבל כנראה שהמזל האיר לי פנים. התחלנו לשחק וראיתי שאף אחד לא מוציא את הכסף מהקופה, הבנתי שאני הרווחתי ולקחתי את הכסף. כך היה כמה וכמה פעמים שניצחתי שלא כדרך הטבע, המזל היה לצדי והרווחתי הון רב.

ויהי כראות הבחור הנ"ל את הצלחתי הבלתי טבעית, היה ברור לו שאני 'מומחה' גדול במשחק זה ובודאי יש לי איזה חכמה שבגינה אני מצליח. ומאז המשחק הזה בא אלי הבחור הזה ובקשני שאגלה לו את החכמה הנסתרת שהביאה לי הצלחה כזו גדולה במשחק. הבחור הזה היה להוט אחר המשחק וממש לא עזב אותי ביום ובלילה מרצונו שאגלה לו את הסוד.

אני משכתי אותו בכוונה כמה וכמה ימים עד שלבסוף אמרתי לו: בא נצא שנינו בלאט ליער שמאחורי העיר ששום נפש חיה לא תוכל להאזין לנו, ושם אגלה לך את ה'סוד' הכמוס שאתה כל כך נכסף לדעתו.

וככה יצאנו שנינו מחוץ לעיר, למקום שלא רואים כלום מלבד שמים וארץ ועצי היער, ושם נתתי את קולי ברמה ושאתי: אוי

אחת הדרכים של הרה"ק הרבי רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע בימי חורפו להחזיר אדם בתשובה היתה, לשבת אתו ולשחק עמו במשחק 'שחמט'. כאשר התיישב ליד השולחן לשחק עם מאן דהוא, היה מפזם לעצמו בניגון: 'דע לך, כאשר אתה עומד לעשות 'מהלך' השתדל מאד שלא תתחרט עליו, היינו, שלא תעשה מהלך רע שבגללו אתה עלול להפסיד במשחק'.

מסופר, כי בעת שהיה הרר"ב בדאנציג, באכסניה שלו, פגש שם אדם אחד מאלו שהתחילו כבר להתנדנד ביהדות, וכאשר נכנס עמו בשיחה הבין שאדם זה להוט על משחק השח. הציע לו לשחק עמו, ואותו אדם נענה בהתלהבות להצעה, ותיכף ישבו ליד שולחן לשחק. אמר לו אותו אדם: כבודו יודע שיש חוקים מסוימים במשחק זה, ואני מבקשו להשתדל לשמור עליהם. ענה לו הרבי ר' בונם: בודאי, חוק זה חוק ועל חוקים חייבים לשמור. כאשר התחילו לשחק עשה הרר"ב במכוון מהלך שגוי, ומיד תפס אותו אדם את שגיאתו של הרר"ב וביקש להוריד לו 'כלי' מסויים. אמר לו הרר"ב: אוי, אני רואה שעשיתי שגיאה, אבל אנא ממך מחול לי על מה שעשיתי ותן לי לחזור בי מהמהלך המוטעה שעשיתי. נענה ההוא ואמר: מעלתו יודע היטב כי אין זה חוקי לחזור ממהלך, אבל הפעם, היות וזו הפעם הראשונה, אני מוותר לכבודו, אולם אני מבקש ממעלתו שלפני שהוא הולך לעשות איזה מהלך יחשוב טוב מאד כדי שלא יבוא לידי טעות, כי ברגע שהמהלך נעשה אין חזרה. ענה לו הרר"ב: טוב, נשתדל.

לאחר שהמשיכו לשחק עוד זמן מה, עשה עוד הפעם במכוון מהלך מוטעה. הפעם ניצל ההוא את הטעות והשיב במהלך נגדי שהביא למצב של שחמט. אזי פנה אליו שוב הרבי רבי בונם וביקשו שיוותר לו רק הפעם הזו, וכי הוא מבטיחו ששוב לא יבקש ממנו לחזור בו. אולם הלה לא הסכים בשום אופן לוותר על המהלך השגוי, ואמר לו: בפעם הראשונה הייתי מוכן לוותר, אבל כעת בפעם השניה לא בא בחשבון שאוותר.

אז פתח הרבי רבי בונם את פי קדשו בדברים היוצאים מהלב ויאמר לאותו אדם: אוי ואבוי לאותו אדם שכבר שקע כל כך עמוק בדרכים עקלקלות, שכבר לא מועילה לו שום בקשה ותפילה לחזור למוטב. הדברים הללו חדרו לעומק לבו של אותו אדם והוא נהיה בעל תשובה גמור.

פעם אחת סיפר הרבי רבי בונם זי"ע את הסיפור דלהלן

להצילו מבאר שחת, וכל משחקים אלו אין בהם כל חכמה רק ליצנות והבל הבלים. ודיברתי אתו דברים היוצאים מהלב דברי יראה ומוסר עד שהחליט לחזור בתשובה שלמה ונעשה בעל תשובה גמור.

(אור לישרים ספיר ויהלום פר' נצבים ע"ח - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א. הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה. לתגובות ולחומר נוסף gmail.com@p0583271323)

ואבוי לנו, שאנו לא שמים לבנו לחזור בתשובה. שאו מרום עיניכם, וראו מי ברא אלה! ככה צעקתי בקול רם כמה וכמה פעמים, עד שהבחור הזה נבהל ונחרד מחמת יראה ופחד, ונשבר לגמרי מהדברים ששמע ממני.

ואז אמרתי לו את כל האמת, כי לא היה לי כל מושג במשחק זה, וכל ההצלחה שלי שלא כדרך הטבע הייתה אך ורק בגללו

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לאשה לתרום כסף ב'ערב התרמה' שלא מדעת בעלה?

הסגולה העצומה של 'בין אדם לחברו' לזכות בדין

להשאיל לשכנים, כתב (שם) שמותר לה להשאיל שלא מדעתו. ובזמננו, שהדרך שהאשה נושאת ונותנת ואחראית על הוצאות הבית, כתבו היד אברהם (על השו"ע שם) והערוך השלחן (שם סי"ב) בשם היש"ש, שמותר לה לתת דבר גדול לצדקה. אכן העיר בשו"ת שבט הלוי, שביש"ש במקו"א פירש יותר וכתב שמ"מ נראה שתלוי הדבר לפי הנהגת הבעל והאשה, שיתכן שהבעל מינה אותה אחראית על ההוצאות השייכות לבית, ולא על נתינת צדקה, ורק אם היא אשת חיל המחיה את בעלה אין לפקפק מלקבל ממנה דבר גדול לצדקה, מפני שמסתבר שנוח לבעלה שתתן כרצונה, משום שאם ימחה בה תפסיק לישא ולתת בעסקיו. וכן מבואר בשו"ת נודע ביהודה (יו"ד מהדו"ת סי' קנח), שאין היתר לאשה הנושאת ונותנת בבית לתת שלא ברשות בעלה, והמעוות גזל הם. וכן כתב באהבת חסד (שם) לגבי הלואה שאין לה היתר להלוות כסף שלא מדעתו. ולענין 'ערב נשים' שנותנות בו הנשים צדקה למטרה מסוימת, כתב בשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סי' קמ) שמותר הדבר, מפני שבדרך כלל מגיעה הזמנה קודם לכן לבית, והבעל יודע שאשתו הולכת לשם ותורמת כפי כבודה [וצירף שם כמה טעמים].

ההלכות הנלמדות היום בחפץ חיים (כלל ח' מהלכות רכילות סעיפים א-ב-ג) עוסקות באבק רכילות. בין הדברים האסורים משום אבק רכילות, הוא לשבח אדם בפני חברו במקום שעל ידי זה יוכל להעלות בלב חברו תרעומות עליו. ה'חפץ חיים' מזכיר גם שאסור לאדם לשבח אשה בפני בעלה על שנתנה לו הלוואה או צדקה, כי על ידי זה עשויה להתעורר בלב בעלה תרעומת עליה, שפזרה את ממונו.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מציינים בהקשר לכך, כי המספר לבעל שאשתו נתנה מתנה גדולה לצדקה, יש לאסור הדבר לא רק משום אבק רכילות, אלא גם משום לשון הרע [כשאינו לתועלת], שהרי מספר על כך שעשתה איסור במה שנתנה ללא רשות בעלה, ועברה על הדין המפורש בשו"ע (יו"ד סי' רמח ס"ד) שאסור לה לתת דבר גדול. ושיעור דבר גדול לענין זה, כתב השו"ע שם שתלוי לפי עושר הבעל ועניותו. וכן לענין הלוואה, כתב באהבת חסד (ח"א פ"ב ס"ב), שאין לאשה רשות להלוות ממנו של הבעל שלא מדעתו אלא דבר מועט, או אף יותר אם יודעת שבעלה אינו מקפיד על זה. ולענין כלי בית שרגילים

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מדוע הסתפק הגראי"ל שטיינמן אם צריך לברך בשנית בשבת ברכת המזון?

סוכה דף מז

ברכת המזון

היא כתב המשנה ברורה בסימן קפ"ח (ס"ק טז) 'אפילו אם ספק לו אם הזכיר או לא תלינן דמסתמא בודאי לא הזכיר' וא"כ צריך לחזור על ברכת המזון. מדוע צריך לחזור? כי כיוון שאדם רגיל לברך בלי 'רצה', מסתמא אמר כהרגלו ולא הזכיר. "אבל אני" - אמר לו ר' אהרן לייב - "אני מברך רק עם 'רצה', כי אין לי כמעט ברכת המזון אחרת". מה הדין אצלי...? שאל אותו ר' יצחק: "כמה זמן הרב לא אכל לחם באמצע השבוע?" "שבעים שנה!" השיב לו. (מתוך יחי ראובן פר' מטות הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל)

רבי שלמה לוינשטיין שליט"א, סיפר בשם בן דודו - רבי יצחק לוינשטיין. על ר' אהרן לייב שביקר פעם במרפאת שיניים. שאל אותו הרופא: "איך אתה אוכל הרי אין לך שיניים? (יש לו ארבע שיניים בלבד), במה אתה אוכל? והוא השיב לו: "בשביל ארבע סעודות בשבוע זה מספיק (שלוש סעודות ומלוה מלכה)". כי כל השבוע אינו אוכל כמעט. הרב יצחק לוינשטיין המשיך וסיפר כי לר' אהרן לייב היה ספק פעם בשבת בברכת המזון האם אמר 'רצה והחליצנו', וההלכה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לשמוע ולחשוב מיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 8 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

מדוע צריך להעמיד את דפנות הסוכה לפני הנחת הסכך?

ואם יש לסוכה דפנות בגובה טפח (8-9.6 ס"מ, לשיטות השונות), למרות שאינן כשרות לסוכה, די בכך בשביל לתת לסכך שם אהל, וניתן להניח את הסכך ולאחר מכן להשלים את גובה הדפנות. וצריך שטפח זה יהיה לפחות בתוך שלושה טפחים לסכך, ויש אומרים שאף אם הוא רחוק ממנו ומונח על הארץ, הסוכה כשרה.

[שו"ע תרלה, א, ומשנ"ב ט ריא; ביאורים ומוספים דרשו, 8]

מהכתוב "חג הסוכות תעשה לך", דרשו חכמינו ז"ל: "תעשה - ולא מן העשוי", כלומר, בשעת העשייה - הנחת הסכך - תהיה הסוכה כשרה, ולא שתוכשר לאחר גמר עשייתה. ולדוגמה: בבניית הסוכה, אם מעמיד את הדפנות לפני הנחת הסכך, יש שם 'אהל' על הסוכה בשעה שמניח את הסכך; אך אם מניח את הסכך על הסוכה ללא דפנות, כגון שהעמידו על ארבעה עמודים, ולאחר הנחת הסכך מעמיד את הדפנות, נמצא ששם אהל על הסכך נוצר באופן של 'מן העשוי'.

תריס המשמש כדופן לסוכה - האם ניתן לפותחו בחג הסוכות?

ובנוגע לתריס או לדלת המשמשים כדופן שלישית לסוכה - יש אומרים שסגירתם מועילה להכשירה את הסוכה אף אם סגורם לאחר הנחת הסכך, ויש אומרים שצריך שיהיו סגורים בשעת הנחת הסכך, אך לאחר מכן ניתן לפותחם ולסגורם ללא הנחת הסכך מחדש.

[משנ"ב תרלה, י; ביאורים ומוספים דרשו, 6]

בהמשך לאמור: בדיעבד, אם הסכך הונח לפני העמדת הדפנות - יש אומרים שהסוכה כשרה, אך לדעת פוסקים רבים, הסוכה פסולה. ואם העמיד את הדפנות ואחר כך הניח את הסכך, והדפנות נפלו, ושב והעמידן - לדעת פוסקים רבים, הסוכה כשרה, ויש אומרים שצריך להגביה את הסכך ולהניחו מחדש. ואף לדעת המכשירים, אם הדפנות נפלו לפני כניסת החג, הסוכה פסולה, וצריך להגביה את הסכך ולהניחו מחדש.

סכך שעף ברוח ושב ונח על גבי הסוכה - האם הסוכה כשרה?

וכמו כן, אם מדובר בסכך העשוי כיחידה אחת, כגון סכך 'קיינעס' המצוי בזמננו, והרוח גילתה את חלקו, וחלקו נותר על גבי הסכך - יתכן שמחמת החלק שנותר על גבי הסוכה, נחשב הסכך כולו כמונח על הסוכה, וכשהרוח החזירה את החלק שהתגלה למקומו, נחשב כאילו הונח כולו לשם צל.

[ביאורים ומוספים דרשו תרלה, 9]

סכך שעף ברוח ונח על גבי סוכה - פסול, כיון שלא הונח לשם צל; ואף סכך שהונח לשם צל, אלא שעף ברוח ושב ונפרס על גבה על ידי הרוח - פסול, כיון שבפעם השנייה לא הונח לשם צל. אולם, אם הרוח לא העיפה את הסכך הצידה, אלא רק הרימה אותו באויר, והוא שב ונח על גבי הסוכה, הריהו כשר, כיון שגם כשהיה באויר נחשב כאילו הוא מונח על המקום שתחתיו, ולא סרה ממנו 'תורת' סכך.

* את הסכך שעל גבי הסוכה, אין צורך להניח לשם מצות סוכה, אך יש 'לחדש' בסוכה דבר מה לשם החג. וחובה להניח את הסכך לשם צל.
* לכתחילה ראוי שהנחת הסכך על הסוכה תעשה על ידי מי שחייב במצות סוכה, דהיינו, על ידי ישראל 'גדול', ולא על ידי גוי, אשה, או ילד מתחת לגיל בר מצוה.
* סוכה ששטחה קטן משבעה טפחים על שבעה טפחים - יש אומרים, שהיא פסולה מדאורייתא, משום שאינה ראויה לדירה; ויש אומרים, שהיא פסולה מדרבנן, משום שלא ניתן להכניס שולחן לתוכה, ויש לחשוש שהיושב בסוכה ימשך אחר שולחנו אל מחוץ לסוכה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע תוקעים גם 'שברים תרועה' יחד וגם כל אחד מהם בנפרד?

תקיעה שברים תרועה תקיעה.
ברם, אם רק אחד מהקולות הוא התרועה האמורה בתורה, הרי הקול האחר מהווה הפסק בינו לבין התקיעה, ולכן, אנו שבים לתקוע כל קול בנפרד: שלוש פעמים תש"ת, דהיינו, תקיעה שברים תקיעה, ושלוש פעמים תר"ת, דהיינו, תקיעה תרועה תקיעה; ובסך הכל - שלושים קולות.

[ש"ע תקצ, א-ב, ומשנ"ב א, ב, ג, ד ר"ן]

חכמינו ז"ל דרשו מפסוקי התורה, שמצות תקיעת שופר כוללת שלוש תרועות, שלכל אחת מהן תקיעה לפנייה ותקיעה לאחרייה. תרועה, היא קול יבבה, אבל ספק בידינו אם יבבה זו היא הקול שאנו מכנים 'שברים', או הקול שאנו מכנים 'תרועה'; או שניהם יחד, משום שכך דרך המייבב, לגנוח תחילה בקולות ארוכים יותר וקטועים כעין השברים, ואחר כך ליילל בקולות קצרים ורצופים כעין התרועה. ולכן, אנו תוקעים שלוש פעמים תשר"ת, דהיינו,

הלוח היומי

ט"ו באלול: יארציית הגאון רבי עקיבא אייגר (הראשון) זצ"ל בעל 'משנת רבי עקיבא'

ביום זה בשנת קנ"א אירע הטבח הנוראי ביהודי פלמה דה מיורקה שבספרד, הי"ד, כאשר האספסוף הספרדי שהוסת בידי כמרים קתולים אנטישמיים, תקף את קהילות יהודי ספרד תחת הסיסמא "היהודים חייבים להתנצר או למות". מרבית יהודי העיר נהרגו על קידוש השם או אולצו להתנצר ולהפוך לאנוסים. "קהילות הקודש שמסרו נפשם על קדושת ה', יזכרם אלוהינו לטובה וינקום נקמת דם עבדיו השפוך".

יארציית:

- ש"ב/ש"ג: רבי משה ב"ר יצחק אלאשקאר זצ"ל, רבם של יהודי תוניס, בעל שו"ת מהר"ם אלאשקר, גאון יעקב.
- תפ"ז: רבי יוסף (הראשון) ב"ר שמעיה קובו זצ"ל, אב"ד סלוניקי, בעל גבעות עולם.
- תקי"ח: רבי עקיבא ב"ר שמחה בונים אייגר זצ"ל, מפרשבורג, בעל משנת רבי עקיבא.
- תקמ"ז: רבי יעקב קופל חסיד ב"ר נחמיה פייבל (הגר) זצ"ל, מקולומייה, תלמיד הבעש"ט ואבי שושלת קוסוב-ויז'ניץ.
- תרי"ז: רבי שמואל נחום ב"ר קהת הלוי גסנבויער זצ"ל, בעל היכלי שן, מגדל שן.
- תש"א: רבי חנוך העניך ב"ר שמחה ראובן אייגש (אייגס) זצ"ל, מוילנא, בעל המרחשת.
- תש"ב: רבי אברהם יעקב ב"ר שמואל הלוי הורביץ זצ"ל, מפרוכיז'נא, בעל שו"ת צור יעקב.
- תש"ב: רבי צבי יחזקאל ב"ר אברהם חיים מיכלסון זצ"ל הי"ד, הרב מפלונסק, בעל בית יחזקאל, פינות הבית ועוד.

מדוע לפעמים אין לאדם סייעתא דשמיא?

"אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו" (משלי יט - ג) כתב הגר"א: לפעמים אדם מתחיל ללמוד תורה ולקיים מצוות ופורש, לפי שאין מסייעין אותו, וזועף על ה' למה לא סייעוהו, ובאמת הוא מחמת אוולתו כי צריך שיילך בהדרגה ממדרגה למדרגה ולא יקפוץ למעלה ואז יסייעוהו, אך זה האדם לא התחיל לילך בדרכו, לכן לא סייעוהו.

(הגר"א משלי יט - ג, ד, יב)

נשתדל בכל דבר הטעון תיקון להתקדם בהדרגה ובעקביות, כגון: נתאמץ במיוחד בשעה אחת ביום להמנע מהכעס, מדיבורים אסורים וכדו'.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il